

КОЛОКВИЈУМ ИЗ ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 1

21. јануар 2024.

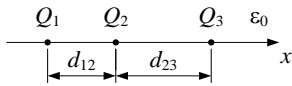
Напомене: Колоквијум траје 150 минута. Није дозвољено напуштање сале 90 минута од почетка колоквијума. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба само овога папира и вежбанке, који се морају заједно предати. Вежбанку ставити у овај папир. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, учртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Питања и задаци ће бити прегледани само уколико се налазе на одговарајућим местима. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена. Употреба калкулатора није дозвољена.

Попунити податке о кандидату у следећој табели. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

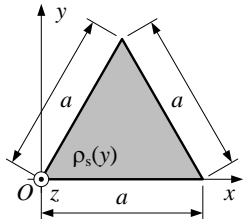
ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ (попуњава кандидат)					УКУПНО ПОЕНА	
Група са предавања	Индекс година/број	Презиме и име				
П1 П2 П3	/					
ПИТАЊА				ЗАДАЦИ		
1	2	3	4	1	2	

ПИТАЊА

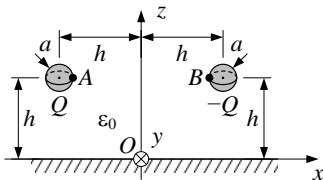
1. Три усамљена тачкаста тела непознатих наелектрисања Q_1 , Q_2 и Q_3 налазе се у вакууму дуж x -осе на међусобним фиксним растојањима d_{12} и d_{23} , као што је приказано на слици. Наелектрисања сва три тела су истог знака, укупна количина наелектрисања сва три тела је Q , а важи и $Q_2 = kQ$, при чему је k позитивна, унапред задата константа. Одредити изразе за Q_1 , Q_2 и Q_3 тако да интензитет електростатичке силе на треће тело буде највећи могући.

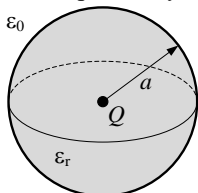
2. Површ облика једнакостраничног троугла дужине стране a лежи у Oxy равни Декартовог координатног система, као што је приказано на слици. Површ је неравномерно наелектрисана површинском густином наелектрисања $\rho_s(y) = \rho_{s0}y/a$, при чему је ρ_{s0} константа. Одредити израз за укупну количину наелектрисања ове површи.

3. Две металне куглице, полупречника a , налазе се у вакууму на висини h изнад веома велике хоризонталне металне плоче, као што је приказано на слици, при чему је $h \gg a$. Најпре су металне куглице и метална плоча ненаелектрисане, након чега се прва куглица наелектрише количином наелектрисања Q , а друга количином наелектрисања $-Q$. Одредити израз за напон U_{AB} између наелектрисаних куглица. Центри куглица леже у равни цртежа.

4. Лопта полупречника a налази се у вакууму. Лопта је направљена од линеарног хомогеног диелектрика релативне пермитивности ϵ_r , а у центру лопте налази се тачкасто наелектрисање Q . Одредити израз за укупну количину везаног наелектрисања уз површ лопте.

ЗАДАЦИ

1. (Задатак се ради полазећи од **прве** стране вежбанке.)

Расподела наелектрисања у ваздуху зависи само од x -координате Декартовог координатног система као

$$\rho(x) = \begin{cases} \rho_0 \sin\left(\frac{\pi x}{2a}\right), & |x| \leq 2a \\ 0, & |x| > 2a \end{cases}, \text{ где су } \rho_0 \text{ и } a \text{ позитивне константне величине. Одредити изразе за вектор јачине електричног}$$

поља овог наелектрисања у тачки (а) $A(-\infty, b/2, a/2)$ и тачки (б) $B(a, b/2, a/2)$. (в) Одредити израз за напон између тачака A и B , U_{AB} .

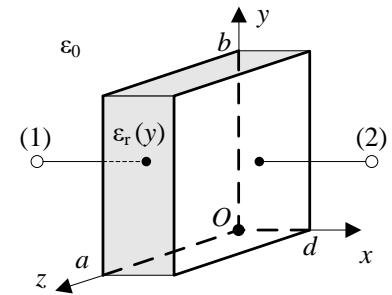
2. (Задатак се ради полазећи од **последње** стране вежбанке.)

Електроде плочастог кондензатора су правоугаоне, дужина страница a и b , а растојање између њих је d , као што је приказано на слици. Кондензатор је испуњен линеарним, нехомогеним диелектриком чија је

релативна пермитивност $\epsilon_r(y) = \epsilon_{r0} \left(1 + \frac{y}{b}\right)$ за $0 < y < b$, где је ϵ_{r0}

позитивна константна величина. У околини кондензатора је ваздух. Напон између електрода је сталан и износи U_{12} . (а) Одредити изразе за површинску густину везаних наелектрисања уз леву электроду кондензатора ($x=0$), ρ_{ps1} , и уз десну электроду кондензатора ($x=d$), ρ_{ps2} . (б) Одредити израз за капацитивност овог кондензатора.

(в) Израчунати константу ϵ_{r0} тако да капацитивност овог кондензатора буде три пута већа од капацитивности ваздушног кондензатора истих димензија. Занемарити ивичне ефекте.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА КОЛОКВИЈУМА ИЗ
ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 1, ОДРЖАНОГ 21. ЈАНУАРА 2024. ГОДИНЕ

ПИТАЊА

1. $Q_1 = \frac{Q}{2(1+k)}$, $Q_2 = \frac{kQ}{2(1+k)}$ и $Q_3 = \frac{Q}{2}$.
2. $Q = \rho_{s0} a^2 / 8$.
3. $U_{AB} \approx \frac{Q}{2\pi\epsilon_0 a}$.
4. $Q_p = \frac{\epsilon_r - 1}{\epsilon_r} Q$.

ЗАДАЦИ

1. (a) $\mathbf{E}_A = 0$. (б) $\mathbf{E}_B = -\frac{2a\rho_0}{\pi\epsilon_0} \mathbf{i}_x$. (в) $U_{AB} = -\frac{2a^2\rho_0}{\pi\epsilon_0} \left(3 + \frac{2}{\pi}\right)$.
2. (a) $\rho_{ps2}(y) = -\rho_{ps1}(y) = \frac{\epsilon_0 U_{12}}{d} \left(\epsilon_{r0} \left(1 + \frac{y}{b}\right) - 1\right)$. (б) $C = \frac{3\epsilon_0 \epsilon_{r0} ab}{2d}$. (в) $\epsilon_{r0} = 2$.

- РЕЗУЛТАТИ КОЛОКВИЈУМА БИЋЕ ОБЈАВЉЕНИ ДО 28. ЈАНУАРА У 21 ЧАС.
- УВИД У ЗАДАТКЕ ЈЕ 29. ЈАНУАРА ОД 9:00 ДО 10:30 ЧАСОВА, У АМФИТЕАТРУ 56.

Са предмета Основи електротехнике